

Kartoitus yhteisöllisen asumisen järjestäminen palvelusetelillä, hyvinvointialueilla vuonna 2023

Alkuvuonna 2023 VS Ikäasumisen hankkeessa kartoitettiin, miten eri hyvinvointialueet järjestävät yhteisöllistä asumista alueillaan. Suurin osa hyvinvointialueista aloitti toimintansa 1.1.2023, joten käytännöt ovat siirtyneet pitkälti vanhojen kuntien mukana ja näitä on yhtenäistetty jokaisella hyvinvointialueella omaan tahtiin. Kartoituksen avulla kerättyjä tietoja on kuvattu tässä dokumentissa sekä erillisessä taulukossa.

Eryteisesti perehdyimme yhteisöllisen asumisen järjestämiseen palvelusetelillä. 2023 vuoden alusta sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluita uudistettiin, jonka myötä Suomessa on yhteensä 21 hyvinvointialuetta, mitkä vastaavat edellä mainituista palveluista ja niiden järjestämisestä. Yhteisöllisen asumisen terminologia muuttui myös vuoden alusta ja samalla palveluasumisen termi pikkuhiljaa väistyy.

Alkuvuonna teimme vertailua eri hyvinvointialueiden kesken liittyen yhteisöllisen asumisen toteuttamiseen eri hyvinvointialueilla. Eryteisesti meitä kiinnosti yhteisöllisen asumisen järjestäminen palvelusetelillä ja tässä raportin osioissa lyhyesti vertailemme eri hyvinvointialueiden yhteisölliseen asumiseen myönnettävää palveluseteliä.

15 hyvinvointialuetta tarjoaa yhteisöllistä asumista palvelusetelillä. Osassa hyvinvointialueista yhteisöllistä asumista tuotetaan vain palvelusetelin avulla. Joillain hyvinvointialueilla palvelusetelin lisäksi voi yhteisöllistä asumista olla esimerkiksi omana tuotantona tai ostopalveluna järjestettynä. Tammi-helmikuun aikana teimme tilannekartoitusta yhteisöllisen asumisen tuottamisesta palvelusetelillä. Meitä kiinnosti erityisesti seuraavat asiat:

- palvelusetelin arvo (vuorokausihinnointelu vai tuntiperustainen hinta)
- onko palveluseteli tasasuuruinen vai tulosidonnainen, asiakkaan omavastuuosuus
- mitä palveluita palvelusetelillä myönnetään
- määritelläänkö palvelusetelin sääntökirjassa ehtoja esimerkiksi sosiaalista kanssakäymistä edistävälle toiminnalle tai yhteisöllistä asumista tarjoavan rakennuksen tiloille

Yhteisöllisen asumisen palvelusetelien sääntökirjoja ja muita palveluseteliin liittyviä dokumentteja ja päätöksiä haimme hyvinvointialueiden nettisivuilta sekä aluehallitusten pöytäkirjoista sekä esityslistoista. Sisältöjen vertailujen helpottamiseksi loimme excel- taulukon, johon tiedot kerättiin.

Helmikuussa 2023 ei vielä kaikilla hyvinvointialueilla ollut tehtynä päivitettyä palvelusetelin sääntökirjaa yhteisölliseen asumiseen liittyen. Monella hyvinvointialueella oli alkuvuonna käytössä siirtyneiden kuntien aikaiset sääntökirjat, jolloin saman alueen sisälläkin saattoi olla alueellisia eroja palvelun tuottamisen suhteen. Osalla hyvinvointialueilla löytyi aluehallituksen päätöksistä tietoa siitä, että yhteisöllistä asumista tuotetaan jatkossa palvelusetelin turvin, mutta tämän enempää ei tietoa sillä hetkellä ollut saatavilla.

Taulukkoa täydennettiin kesän 2023 aikana, jolloin osalta hyvinvointialueilta löytyi päivitettyä tietoa palvelusetelistä ja sääntökirjasta. Alla yhteenvedoa alkuvuoden palvelusetelivertailusta sekä kesäkuun vertailusta.

Tilanne alkuvuonna 2023:

Palvelusetelillä tuotettua yhteisöllistä asumista tarjosivat seuraavat hyvinvointialueet: Satakunnan, Kanta-Hämen, Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Kainuun, Keski-Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Varsinais-Suomen, Kanta-Hämen, Päijät-Hämen, Pohjanmaan ja Lapin hyvinvointialue sekä lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialue on kertonut ottavansa yhteisöllisen asumisen palvelusetelin käyttöön vuoden 2023 aikana. Näistä hyvinvointialueista kymmenellä on käytössä yhteisöllisen asumisen palveluseteli ja osa näistä käytti alkuvuonna vielä vanhaa termiä palveluasuminen, johon myönsivät palveluseteliä. Viidellä hyvinvointialueella yhteisölliseen asumiseen myönnetään hoivan- ja

huolenpidon kotihoidon palveluseteliä. Näiden lisäksi palveluseteli yhteisölliseen toimintaan on käytössä Varsinais-Suomen (80€/kk), Lapin (63,90€/kk) ja Päijät-Hämen HVA:lla (75€/kk).

Yhteisöllisen asumisen palvelusetelillä palvelua tarjoaa (osassa nimellä tavallinen palveluasuminen):

- **Satakunnan hyvinvointialue**
- Kanta-Hämen hyvinvointialue (Hausjärven alueella palveluasumisen vanha sääntökirja)
- **Kymenlaakson hyvinvointialue**
- **Etelä-Karjalan hyvinvointialue**
- **Etelä-Savon hyvinvointialue**
- Pohjois-Savon hyvinvointialue (palveluasuminen)
- Kainuun hyvinvointialue (palveluasumisen vanha sääntökirja)
- **Keski-Uudenmaan hyvinvointialue**
- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue (palveluasuminen)
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (palveluasuminen)
- Lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialue ottaa käyttöön vuoden 2023 aikana yhteisöllisen asumisen palvelusetelin

Yhteisöllisen asumisen hoivan- ja huolenpidon kotihoidon palvelusetelillä palvelua järjestää:

- Varsinais-Suomen hyvinvointialue
- Kanta-Hämen hyvinvointialue (Hämeenlinnan alueella)
- Päijät-Hämen hyvinvointialue
- Pohjanmaan hyvinvointialue
- Lapin hyvinvointialue

Vertailimme myös palvelusetelin arvoja sekä sitä, onko palveluseteli tulosidonnainen vai tasasuuruinen. Alla lyhyesti tiivistettynä helmikuun 2023 tilannetta.

Tulosidonnainen yhteisöllisen asumisen palveluseteli on käytössä seuraavilla hyvinvointialueilla:

- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue maks. 85,50€/vrk
- Keski-Uudenmaan hyvinvointialue maks. 86€/vrk
- Kainuun hyvinvointialue maks. 60€/vrk (2021 sääntökirja)
- Pohjois-Savon hyvinvointialue maks. 106€/vrk
- Etelä-Karjalan hyvinvointialue maks. 50€/vrk
- Kymenlaakson hyvinvointialue maks. 106,50€/vrk (yhteisöllinen asuminen yli 50h/kk + yöhoito), ilman yöhoitoa maks. 101€/vrk

Tasasuuruinen yhteisöllisen asumisen palveluseteli on käytössä:

- Kanta-Hämen hyvinvointialue, Hausjärvi 28€/vrk
- Etelä-Savon hyvinvointialue 81,60€/vrk
- Satakunnan hyvinvointialue 70€/vrk

Kotihoidon palvelusetelit hyvinvointialueittain:

- Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on tulosidonnainen palveluseteli, jonka lähtöarvo on 30,70€/tunti
- Kanta-Häme Hämeenlinnan alueella tulosidonnainen palveluseteli arvoltaan 33-48€/tunti
- Päijät-Hämen hyvinvointialueella palvelusta maksettava kokonaishinta sisältäen niin yhteisöllisen asumisen palvelun kuin kotihoidon palvelun on 1.1.2023 alkaen 56,1euroa/tunti
- Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelusetelistä ei löytynyt hintatietoja lainkaan
- Lapin hyvinvointialueella 36€/tunti arkisin, 72€/tunti vkiikonloppuisin

Palvelusetelin sisällöstä teimme lyhyen yhteenvedon omaan taulukkoon. Tarkempi sisältö on kuvattuna erillisessä liitetaulukossa.

Hyvinvointialue	Palvelusetelin sisältöä lyhyesti
Varsinasi-Suomen HVA	Yhteisöllinen toiminta, kotihoidon palvelut, lämmin ateria (lounas), turvapalvelut. Asiakkaalle myönnetään kaikki palvelut yhdellä palvelusetelillä.
Kanta-Häme Hämeenlinna kotihoidon palveluseteli	Palveluseteli myönnetään hoivan ja hoidon osuuteen. Asiakas maksaa lisäksi muut normaalit asumiseen liittyvät kulut: mm. vuokran ja ateriat.
Kanta-Hämen Hausjärven yhteisöllisen asumisen palveluseteli	Palveluseteli sisältää: puhtaus ja pukeutuminen, ravinto, lääkehoito, kodinhoito, asiointiapu ja postien hoitaminen. Kunnan laatiman hoito- ja palvelusuunnitelman ulkopuolelle jäävä asiakkaan käyttämä palvelu jää asiakkaan itsensä maksettavaksi.
Päijät-Hämen HVA	Hoitoa ja hoivaa annetaan yhteisöllisen asumisen asukkaille Ikääntyneidenasiakasohjauksen tekemän yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin pohjalta kotihoidon ja tukipalvelujen keinoin. Yhteisöllisyyttä tuetaan ottamalla huomioon kotihoidon käyntien yhteydessä yhteisöllisen toiminnan mahdollisuudet ja aktiviteetit.
Etelä-Karjala HVA	Palveluseteleihin kuuluvat palvelut muodostavat palvelupaketin. Asiakas saa palvelutarpeensa mukaisesti määräytyvät hoiva- ja tukipalvelut, kaikki päivittäiset ateriat, hoitohenkilöstön antaman päivittäisen avun, hoivan ja hoidon, avustamista terveydentilan ylläpidossa ja lääkehoidossa. Lisäksi palveluntuottaja huolehtii siitä, että asiakkaan arki on aktiivista.
Pohjois-Savon HVA	Palveluasuminen sisältää hoito- ja huolenpito palvelut sekä täysihoidoateriat.
Pohjanmaan HVA	Palveluseteli voidaan myöntää kotihoidon palveluihin. Yhteisöllistä asumista varten asiakkaalle järjestetään turvallinen asumisyksikkö, johon voi ostaa palvelut erikseen tukipalveluina, kotihoidon palveluina ja muina sosiaalipalveluina.
Lapin HVA	Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaan tarvitsemat hoito- ja hoivapalvelut myönnetään kotihoidon palvelusetelillä. Yhteisöllisen asumisen palveluseteli on maksu yhteisöllisestä toiminnasta.
Keski-Uudenmaan HVA	Palvelusetelillä katetaan hoitoa, hoivaa ja ateriamaksut
Pohjois-Karjalan HVA	Palveluasuminen sisältää hoivan ja hoidon, ateriat, siivouspalvelun, tarvikkeet, vaatehuollon, hoivaan tarvittavat välineet ja muut palvelut, kuten avustamisen asunnossa ja sen ulkopuolella. Asiakas maksaa itse vuokran, lääkkeet, henkilökohtaiset hygieniatarvikkeet, itse hankittavat hoitotarvikkeet sekä vaatteet tms. henkilökohtaiset tarvikkeet.

Helmikuussa 2023 neljä hyvinvointialuetta oli määritellyt ehtoja yhteisöllisen asumisen tiloille. Sääntökirjassa oli muun muassa seuraavia asioita tuotu esiin:

- Varsinais-Suomen hyvinvointialue: Yhteisöllisen asumisen palvelusetelin asiakkaiden asuntojen tulee olla asiakkaiden tarpeen mukaisia, esteettömiä ja turvallisia. Asuntojen tulee täyttää tavanomaisen asunnon tunnusmerkit, mm. asunnoissa tulee olla huoneistokohtaiset saniteettitilat sekä keittiövarustus (vähintään jääkaappi, liesi, uuni ja tiskiallas). Asiakkaan käytössä tulee olla

sosiaalista kanssakäymistä edistäviä tiloja. Sisällä ja ulkona sijaitsevien yhteisten tilojen tulee olla turvallisia, helposti saavutettavia ja esteettömiä, ja niissä tulee olla yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukevia elementtejä. ([sääntökirja](#))

- Kanta-Hämen hyvinvointialue, Hausjärvi: Tiloissa on pystyttävä järjestämään kuntouttavaa toimintaa sekä yhteisiä tilaisuuksia. Piha-alueiden tulee olla turvallisia ja kulkureittien esteettömiä. Piha-alue on esteetön ja turvallinen sekä mahdollistaa asiakkaan ulkoilun eri vuodenaikoina. ([sääntökirja](#))
- Pirkanmaan hyvinvointialue: Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.
- Päijät-Hämen hyvinvointialue: Yhteisöllisen asumisen kiinteistön tai rakennuksen suositellaan sijaitsevan keskeisellä paikalla palveluiden lähellä. Asuinympäristö mahdollistaa liikkumisen ja apuvälineiden käytön ympäri vuoden. Yhteisöllinen asuminen on esteetöntä vuokra-asumista, joka tukee yhteisöllisyyden toteutumista.

Neljä hyvinvointialuetta on määritellyt ehtoja yhteisölliselle toiminnalle esimerkiksi seuraavasti:

- Varsinais-Suomen hyvinvointialue: Vähintään arkisin toteutuvaa, pääsääntöisesti klo 9-16 välillä tapahtuvaa monipuolista ja runsasta yhteisöllistä, fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja henkistä toimintakykyä ylläpitävää ja edistävää toimintaa, jossa on huomioitu asiakkaiden toiveet, ja niitä kysytään säännöllisesti. Toimintaa järjestetään vaihtelevasti sisä- ja ulkotiloissa.
- Päijät-Hämen hyvinvointialue: Yhteisöllisestä toiminnasta vastaa yhteisökoordinaattori, jonka ei tarvitse olla sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilö, mutta joka osaa tukea iäkkäiden yhteisöllisyyttä ja aktiivista toimijuutta asukkaita osallistaen. Yhteisökoordinaattori keskustelee asukkaiden kanssa heidän toiveistaan, tarpeistaan ja näkemyksistään yhteisöllisestä toiminnasta.
- Pohjois-Savon hyvinvointialue: Palveluntuottajan toimintatapa asukkaiden arjessa on osallisuutta ja yhteisöllisyyttä korostavaa. Asumispalveluyksikössä järjestetään säännöllisesti yhteisökokouksia, joissa asukkailla on mahdollisuus vaikuttaa palvelukodin toimintaan suunnittelemalla antoisaa ja rikasta arkea yhdessä. Yhteisökokouksista tehdään muistiinpanot, jotka ovat nähtävillä yksikössä. ([Sääntökirja](#))
- Lapin hyvinvointialue: Yhteisöllinen toiminta on useimmiten ryhmämuotoista ja tukee osallistujien keskinäisiä suhteita. Toiminnassa huomioidaan asiakkaiden toiveet. Yhteisöllisestä toiminnasta laaditaan viikko-ohjelma, joka on asiakkaiden nähtävillä etukäteen. Yhteisöllisen toiminnan toteutumisesta vastaa toimintayksikön vastuuhenkilö.

Yllä esiintuotuna vain joitakin nostoja vertailun vuoksi. Tarkemmat määrittelyt löytyvät kuitenkin jokaisen hyvinvointialueen sääntökirjasta.

[Varha | palveluseteli](#)

[Satasote | palveluseteli](#)

[Omahäme | palveluseteli](#)

[Pirha | yhteisöllinen asuminen](#)

[Päijät-Häme | palveluseteli](#)

[Kymsote | palveluseteli](#)

[Ekhva | yhteisöllinen asuminen](#)

[Pohjanmaan hva | asumispalvelut](#)

[Lapha | palveluseteli](#)

[Keusote | palveluseteli](#)

[Siunsote | palveluseteli](#)

[Pohde | palveluseteli](#)

[Etelä-Savo | Palveluseteli](#)

Kesällä 2023 etsimme päivitettyjä tietoja niiden hyvinvointialueiden yhteisöllisen asumisen palveluseteliin liittyen, joista ei alkuvuonna vielä löytynyt juurikaan tietoa. Heinäkuussa 2023 löytyi lisätietoa Satakunnan sekä Etelä-Savon hyvinvointialueiden yhteisöllisen asumisen palvelusetelistä. Satakunnan hyvinvointialue saa tämänhetkisen tiedon mukaan yhteisöllisen asumisen palvelusetelin sääntökirjan käyttöön syys-lokakuussa 2023. Etelä-Savon hyvinvointialue sai uuden palvelusetelin sääntökirjan käyttöönsä. Alkuvuoden ajan Etelä-Savolla oli käytössään vain palveluasumisen vanha sääntökirja.

Uudessa Etelä-Savon yhteisöllisen asumisen sääntökirjassa palvelusetelin arvo on määritelty tulosidonnaiseksi ja se on arvoltaan korkeintaan 55€/tunti, sisältäen mahdollisen yöhoidon. Sääntökirjassa otetaan myös kantaa tilojen ehdoille, sekä palvelun sisältöön. Sääntökirjassa edellytetään muun muassa helppo ulos pääsemisen mahdollisuus, sekä riittävän sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan järjestäminen. Vuokran asiakas maksaa erikseen ja palvelusetelistä maksetaan myös omavastuuosuus. Tarkempaa tietoa löytyy yläpuolelta palveluseteli- linkin takaa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sääntökirja on päivitetty kesällä 2023 ja uusi sääntökirja astui voimaan 1.7.2023 alkaen. Linkki Varhan sivulle, mistä päivitetty sääntökirja löytyy: [Palveluseteli | Varha](#)